

לשוננו לעם

עורכים: דוד טלשיר, חיים א' כהן, יוסף עופר

מתוך

כרך מח, תשנ"ז

האקדמיה ללשון העברית
מוגן בזכויות יוצרים

רגע של עברית

מלח הארץ

ישן אמר לתלמידיו (כמסופר בברית החדשה): אתם מלח הארץ. מן הספרות הערבית אנו למדים שחבריו של מוחמד כונו **ملح الأرض**, ביטוי שתרגומו "מלח האנושות". אלה ואלה הם הטובים, המובחרים והחיוביים שבבני האדם (לדעת המכנים אותם כך). כמובן, אין הם המון עם רב, כשם שאין מלח רב מדיי במאכלים המשובחים. תכונתם העיקרית, שבזכותה הם נקראו **מלח**, היא האיכות המיוחדת שהם מעניקים והחיוניות שלהם למען קיום איתן וטוב.

הם נאמנים ויציבים כמלח הזה שאינו מתקלקל, וכמו שיש במלח אף הכוח המשמר מאכלים כך יש בהם היכולת לתמוך ביושבי הארץ.

המלח אפוא הוא התמצית והמיטב, סגולת הקיום וההתקיימות. בימי הביניים קבעו המשכילים הערבים שהדקדוק הוא "מלח המדעים", כלומר המדע הראשון במעלה. המאמר התלמודי "מלח ממון חסר" (כתובות סו ע"ב) אמור בכסף שקיומו בידי בעליו אינו מובטח, כי אין בו הסגולה המשולה למלח, והיא כוח השימור והביטחון.

מן הברית החדשה נפוץ הדימוי "מלח הארץ" אל לשונות רבות. הרקע שלו בספרות העברית והערבית בימי הביניים נמצא מחוזק על פי שימוש בהן. בספרות ובעיתונות של המאה שעברה ובראשית המאה הזאת זכה הביטוי ליתר תפוצה בהשפעת הגרמנית וביותר בהשפעת הרוסית, ובעברית שלנו הוא ניוון גם מן המקבילה האנגלית. בישראל **מלח הארץ** הם בני הארץ הזאת, המצוינים במידותיהם ובמעשיהם - תרומה חיונית לאיכות חיינו כיום ובעתיד.

על פי **רגע של עברית** ששודר בקול ישראל

כתבה אסתר גולדנברג